



Na podlagi Pravilnika o podeljevanju priznanj, sprejetega dne 8. 2. 1983

#### RAZPISUJE

Občinski odbor ZZB NOV Ljubljana Šiška kriterije za podelitev občinskih priznanj ZZB NOV Ljubljana Šiška, ki jih vsako leto podeli do 15. Občinski odbor bo podelil priznanja na programski skupščini ZZB NOV v letu 1989.

#### I. KRITERIJI ZA PODELJEVANJE PRIZNANJ POSAMEZNIKOM:

- a) članom ZZB NOV se priznanja podeljuje:
- za revolucionarno delo pred in med vojno,
  - za dolgoletno aktivno, požrtvovalno in uspešno delo v organizaciji ZZB NOV,
  - za utrjevanje in razvijanje bratstva in enotnosti v družbenopolitičnih organizacijah, krajevnih skupnostih in organizacijah združenega dela,
  - za aktivno sodelovanje pri razvijanju in utrjevanju samoupravnih socialističnih odnosov in delegatskega sistema na vseh področjih, kjer posameznik deluje,
  - za aktivno in uspešno delo v drugih družbenopolitičnih organizacijah in drugih organizacijah, v katerih je vidno njegovo delo, in vpliv pri širjenju in utrjevanju revolucionarnih in borbenih tradicij NOB,
  - za dosledno borbo proti vsem pojavom in težnjam, ki so v nasprotju z našo družbenopolitično ureditvijo, ne glede na to, kje se pojavljajo,
  - za aktivno, uspešno in požrtvovalno delo v občinski organizaciji ZZB NOV, v kateri vidno izstopa s konstruktivnimi predlogi in stališči v odnosu do programa dela in njegove realizacije, kakor tudi v zvezi z reševanjem socialno-ekonomskih problemov borcev NOV, družin padlih borcev in vojaških vojni invalidov,
  - za tovariške odnose in pomoč ostarelim in bolnim članom ZZB NOV.

- b) posameznikom, ne glede na to, ali so člani ZZB NOV ali ne:
- za dosežke na zgodovinskem, leposlovnem, kulturnem, umetniškem, znanstvenem ali drugih področjih (vzgoja in izobraževanje, splošni ljudski odpor, teritorialna obramba, družbena samozaščita itd.), ki s svojimi stvaritvami oziroma delom ohranjajo in razvijajo etične, vrednote naše revolucije in jih s tem prenašajo na mlade generacije.
- #### II. ZDRUŽENJU BORCEV NOV SE PRIZNANJE PODELJUJE:

- za dolgoletno uspešno delo združenja na vseh področjih njegove dejavnosti, za dosledno izvajanje programa dela in statutarnih določil in za uspešno sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v krajevni skupnosti oziroma v občini,
- za spodbujanje in predlaganje konkretnih ukrepov za uspešno reševanje socialno-ekonomskih problemov borcev, vojaških vojni invalidov in družin padlih borcev NOV ter za konkretno nego in skrb za bolne in ostarele borce v krajevnih skupnostih,
- za izredno aktivnost na področju razvijanja revolucionarnih tradicij NOB (po šolah, v krajevnih organizacijah ZSMS, pionirskih organizacijah, tabornikih, teritorialni obrambi in drugod), za zbiranje, pisanje in objavljane zgodovinskega gradiva na tematično NOB,
- za sodelovanje z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v krajevni skupnosti pri razvijanju samoupravnih socialističnih odnosov, delegatskega sistema, tovariških humanih odnosov ter solidarnosti s konkretnimi stališči oziroma predlogi,
- za prizadevanje za čim aktivnejšo družbeno samozaščito.

Predlog za podelitev priznanja mora vsebovati, poleg podatkov o kandidatu, tudi izčrpejšo obrazložitev in primerno dokumentirano utemeljitev o kandidatu delu, stvaritvi oziroma posebnih uspehih, ki jih je kandidat dosegel, skladno z razpisnimi pogoji.

Pisne predloge za priznanja pošljite najkasneje do 31. decembra 1988 na naslov: Občinski odbor ZZB NOV Ljubljana Šiška, komisija za kadrovske zadeve ter vloge in pritožbe, Trg prekomorskih brigad 1, Ljubljana.

## STARŠI! ALI STE PRI ODLOČANJU ZA NADALJEVANJE ŠTUDIJA VAŠEGA OTROKA POMISLILI TUDI NA KATERO IZMED VOJAŠKIH ŠOL

Danes predstavljajo vojaške šole enoten, medsebojno povezan vzgojno-izobraževalni sistem, ki je sestavljen del vzgojno-izobraževalnega in šolskega sistema naše države. Gojenci in učenci vojaških šol imajo vse možnosti, da si ob marljivem učenju in študiju pridobijo različne stopnje vojaško strokovne izobrazbe, vse od srednje, visoke, pa do magistrskega oziroma doktorskega vojaških znanosti.

Sistem vojaških šol je tako glede na stopnjo in vrsto izobraževanja kot tudi glede učno-pedagoških in vzgojno-izobraževalnih metod v bistvu podoben ali enak civilnemu vzgojno-izobraževalnemu sistemu naše države, katerega del je, kakor je tudi JLA del naše družbe. Določene razlike so predvsem posledica značilnosti dela v oboroženih silah, ki se podrejo posebnostim vojaške organizacije.

Organizacija in izvajanje vzgojno-izobraževalnega študijskega procesa v vojaških šolah sta usmerjena k oblikovanju starešin, ki bodo s svojimi strokovnim teoretičnim in praktičnim znanjem, moralno-političnimi ter telesnimi in duševnimi in drugimi vrlinami sposobni v vseh, torej tudi v najtežjih razmerah sodobne vojne, uspešno voditi enote naših oboroženih sil. Uresničujoč zahteve zasnove splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

#### Srednje vojaške šole

Srednje vojaške šole delimo na dve skupini šol, ki sta tako po vsebini in ciljih šolanja različni. Različen pa je tudi status slušateljev teh šol. Pomembnejša je skupina srednjih vojaških šol rodov in služb, ki obsega sedem srednjih vojaških šol, poleg tega pa imamo splošne srednje vojaške šole, ki obsegajo štiri tovrstne šole.

Učenci in gojenci splošnih srednjih vojaških šol in srednjih vojaških šol poslušajo učne predmete iz treh glavnih področij izobraževanja. To so:

- splošni izobraževalni predmeti
- splošni vojaškoizobraževalni predmeti
- vojaški strokovni predmeti

Prvo področje splošnih izobraževalnih predmetov predstavlja v srednjih vojaških šolah skoraj polovico števila učnih ur. Splošna vzgojno-izobraževalna skupina predmetov je razdeljena na tri podskupine in sicer na podskupino:

- družbenih predmetov,
- ideološko-političnih predmetov in
- naravoslovno-matematičnih predmetov.

V prvo spadajo naslednji predmeti:

- književnost s temelji jezikoslovne in estetske kulture,
- tuji jeziki (ruski, angleški, nemški, francoski),
- zgodovina s temelji vojaške zgodovine,
- zemljepis s temelji vojaškega zemljepisa
- vojaška andragogika in temelji vojne psihologije,
- telesna vzgoja

V podskupino ideološko-političnih predmetov spadajo:

- temelji marksistične filozofije,
- temelji sociologije,
- družbeni sistem SFRJ,
- aktualna problematika.

V zadnjo podskupino predmetov splošne izobrazbe spadajo naslednji predmeti:

- matematika,
- fizika s temelji strojništva in elektrotehnike,
- kemija s temelji tehnologije,
- biologija.

Drugo področje, ki je prav tako kot prvo enotno za vse srednje vojaške šole, je področje splošnih vojaškoizobraževalnih predmetov, ki obsega eno dvajsetino učnih ur. To področje obsega naslednje predmete:

- splošni vojaški predpisi,
- strojevo urjenje
- pehotna oborožitev s poukom v streljanju,
- vojaška topografija
- splošna taktika,
- vožnja motornih vozil.

Tretje predmetno področje je v vojaških srednjih šolah področje vojaškostrokovnih predmetov, ki pa je specifično za posamezne programe šole ter njihove usmeritve.

#### Srednje vojaške šole rodov in služb

Srednje vojaške šole rodov in služb predstavljajo osrednji del vojaških šol, v katerih se slušatelji, po statusu gojenci vojaških šol, pripravljajo za enega od poklicev nižjega oficirja. Zunanji izraz tega statusa je nošenje vojaške uniforme v času šolanja ter dejstvo, da se gojencem vojaških srednjih šol rodov in služb čas šolanja priznava kot izpolnjena obveznost služenja vojaškega roka. Gojenci srednjih vojaških šol se torej pripravljajo za konkretno delo v armadi. Po končani šoli pridobijo čin vodnika ustreznega rodu oziroma službe ter so razporejeni v enote in ustanove

kopenske vojske, vojnega letalstva in protiletalske obrambe oziroma vojne mornarice v skladu s šolo oziroma smerjo, na kateri so se šolali.

Srednje vojaške šole rodov in služb so:

- Srednja vojaška šola rodov kopenske vojske v Sarajevu,
- Tehniška srednja vojaška šola v Zagrebu,
- Srednja vojaška šola vojnega letalstva in protiletalske obrambe,
- Mornariška srednja vojaška šola v Splitu,
- Intendantska srednja vojaška šola v Sarajevu,
- Sanitarna srednja vojaška šola v Novem Sadu,
- Glasbena srednja vojaška šola v Beogradu.

#### Splošne srednje vojaške šole

Splošne srednje vojaške šole so šole, ki imajo značaj pripravljalskih šol za študij na vojaških akademijah, predvsem za študij na Vojaški akademiji kopenske vojske v Beogradu. Edino letalsko splošno srednja vojaška šola »Maršal Tito« v Mostarju je pripravljalska šola za študij na Letalski vojaški akademiji in ima temu ustrezno prilagojen učni program.

Splošne srednje vojaške šole so:

- Splošna srednja vojaška šola »Franc Rozman Stane« v Ljubljani,
- Splošna srednja vojaška šola »Ivo Lola-Ribar« v Zagrebu,
- Splošna srednja vojaška šola »Bratstvo-enotnost« v Beogradu,
- Letalska splošna srednja vojaška šola »Maršal Tito« v Mostarju.

Učenci splošnih srednjih vojaških šol v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu se v času šolanja pripravljajo za študij na Vojaški akademiji kopenske vojske, slušatelji letalske splošne srednje vojaške šole v Mostarju pa se pripravljajo za študij na Letalski vojaški akademiji.

Slušatelji splošnih srednjih vojaških šol imajo status učenca vojaške srednje šole, kar pomeni, da se jim čas šolanja ne šteje kot izpolnjena obveznost služenja vojaškega roka. Učenci teh šol v času šolanja tudi niso uniformirani.

Učencem splošnih srednjih vojaških šol, ki ne želijo nadaljevati študija na vojaških akademijah, je omogočeno šestmesečno došolanje, kjer se lahko usposobijo za enega od poklicev nižjega oficirja. Možen je vpis v I., II. ali III. letnik splošnih srednjih vojaških šol.

#### Šole strokovnih delavcev za vojaškotehnične poklice

Posebno podskupino v okviru srednjih vojaških šol predstavljata šoli, ki usposablja strokovnjake s srednjo izobrazbo v vojaškotehničnih poklicih. Ti šoli sta:

- Tehniška šola vojaških usmeritev v Zagrebu in
- Šola strokovnih delavcev za letalskotehniške poklice v Rajlovcu pri Sarajevu.

Posebnost teh dveh šol je, da sprejemata učence za vojaško-tehniške poklice na II. stopnji usmerjenega izobraževanja, kjer se pripravljajo za vrsto konkretnih poklicev, vse do mehanikov za pehoto do orodjarjev za letalstvo. Učence teh šol po končanem šolanju razporedijo na dela v enote armade in imajo status civilnih oseb, zaposlenih v Jugoslovanski ljudski armadi. Ti šoli torej ne šolata in tudi ne pripravljata učencev za enega od poklicev nižjega oficirja oz. oficirja. Posebnost je tudi ta, da se lahko v šolo za vojaškotehniške poklice v vojnem letalstvu v Rajlovcu vpišejo tudi dekleta.

Na omenjeni šoli je možen vpis samo v III. letnik.

#### Pogoji za sprejem v vojaške srednje šole

Na natečaj za vpis v srednje vojaške šole se lahko prijavijo fantje, državljani SFRJ, ki izpolnjujejo naslednje zahteve:

#### Splošni pogoji:

- da so zdravi in sposobni, kar ugotovi pristojna vojaška zdravniška komisija,
- da niso bili sodno kaznovani in da zoper njih ne teče kazenski postopek,
- da imajo soglasje staršev – skrbnikov.

#### Posebni pogoji:

- starost do 16 let za vpis v I. razred oziroma leto ali dve več za vpis v 2. ali 3. razred srednje vojaške šole,
- najmanj dober splošni učni uspeh.

Za vpis na tehniško šolo vojaških usmeritev v Zagrebu in šolo strokovnih delavcev za letalskotehniške poklice v Rajlovcu pri Sarajevu lahko kandidirajo tudi dekleta.

Učenci, ki se odločijo za vpis na eno izmed srednjih vojaških šol, se zglašijo pri občinskem upravnem organu za ljudsko obrambo v občini, kjer imajo stalno prebivališče. Tam dobijo vsa pojasnila v zvezi z vpisom na vojaško šolo.

Učenci, ki so sprejeti v vojaške šole, med šolanjem stanujejo v internatu in imajo na stroške Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo pravico do stanovanja, hrane, oblačil in obutve, šolskega pribora, učbenikov, zdravstvenega varstva, denarnega nadomestila za prevoz do doma in nazaj ob polletnih in letnih šolskih počitnicah ter do mesečnih denarnih prejemkov.

Učenci oziroma gojenci vojaških šol morajo po končanem šolanju ostati v službi v Jugoslovanski ljudski armadi toliko časa, kolikor določa Zakon o službovanju v oboroženih silah.

Medsebojne obveznosti kandidatov, sprejetih na šolanje in Zveznega sekretariata za ljudsko obrambo so urejene s pogodbo. Z njo so med drugim določeni tudi stroški šolanja (stroški prehrane, stanovanja v internatu in mesečni denarni prejemki) za primer, če učenec oziroma gojenec po svoji krivdi ne bi izpolnil obveznosti.

SEKRETARIAT ZA LJUDSKO OBRAMBO

## NARODOPISNO POPOTOVANJE

### 56. KATARINA—TOPOL: Vodnik in Prešeren po podobi Franciška Pustavrha

Lansko leto smo se v naših zapisih s popotovanjem po šišenski občini ustavili tudi v Vodnikovi domačiji. Takrat sem omenil, da ta zgodovinsko pomembna hiša v Zgornji Šiški še vedno hrani spomine na dvoje priljubljenih imen naše poezije. Valentina Vodnika in Franceta Prešerna. Prvi je bil v njej rojen, drugi jo je često obiskoval v času svojega šolanja na ljubljanski gimnaziji.

Vendar Vodnikova hiša ni edina, ki nas v naši občini spominja na skupno pot in usodo znamenite dvojice. Nekaj let po Vodnikovi smrti in v času ko je Prešeren že trgal šolske klopi na Dunaju, je nedaleč od Šiške prijel na svet fantiček, ki je pozneje s svojim umetniškim delom nehoti ponovno nakazal povezanost med obema poetoma.

To je bil Francišek Pustavrha, ki se je rodil le dan zatem kot je pesnik Prešeren praznoval svoj sedemindvajseti rojstni dan. Zibka mu je tekla pri sv. Katarini oziroma Topolu, kakor vasi uradno pravimo. Ker je že v mladih letih pokazal bistro glavo, sta ga starša, preprosta kmeta, dala šolat v Ljubljano. Pouka takrat na Katarini še ni bilo, vse do leta 1877, ko so prvič dobili tovrstno ustanovo. Pustavrha je v času svojega šolanja stanoval v ljubljani-



skem predmestju Krakovo. Ravno ta podatek, ki so ga njegovi življenjepisci premalo poudarili, nam bo pozneje veliko pomagal pri naših predvidevanjih o fantovem osebnem poznavanju s pesnikom Prešernom.

Mladi Katarinčan je v šoli zelo napredoval. Posebno nadarjenost je pokazal pri risanju. Vsi njegovi papirji so bili polni risb sošolcev in znancev, bil pa je izvrsten tudi v risanju zemljevidov. Ni čudno da je ves denar zapravil za barvice, za kar so kmalu izvedeli tudi doma. Mati se je žalostna podala s Katarine, ga obiskala v stanovanju, ter mu odvzela ves risarski material. Poleg tega je fanta tudi zatožila njegovemu profesorju. Še v pozni starosti se je spominjala, kako jo je ta potolažil rekoč: »Mati, pustite mu to veselje. Morebiti bo pa malar.«

In to se je v resnici tudi zgodilo. Ime Franciška Pustavrha najdemo med aktivnimi slikarji preteklega stoletja. Le da se tej umetnosti ni zapisal poklicno, pač pa je celo

življenje ostal samouk. Prav v letu Prešernove smrti, 1849, se je namreč vpisal na ljubljansko bogoslovje ter ga kmalu zaključil z novo mašo pri sv. Katarini.

Pustavrha slikarstva torej nikoli ni študiral. Svoje znanje si je pridobil v času ljubljanskega šolanja, ko je hodil opazovati Matevža Langusa. Ta Prešernov osebni prijatelj je mlademu naidebnemu razložil marsikatero skrivnost svojega poklica. To je Pustavrha dopolnil še pri drugem znancem slikarju – Pavlu Künlu. Poleg tega si je v licejski knjižnici izposojal posnetke podob priznanih slikarjev ter jih doma na veliko preučeval. Tudi freske ljubljanskih cerkva in semeniške knjižnice so ga navdušile.

Ko pa je študij v Ljubljani zaključil in se podal na prvo službeno mesto v Polšnik pri Savi, na podrobnejše preučevanje slikarstva ni mogel več računati. Zdaj se je že tudi sam loteval zahtevnih slik z oljnatimi ali vodenimi barvami. Tako je v krajih Pustavrhega službovanja ostalo mnogo spominov na njegovo tovrstno dejavnost, a jih je danes ohranjenih le malo. Za Polšnikom je prišel v Spodnji Tuhin, nato v Velesovo, dokler ni nastopil službe kot župnik na Selih pri Kamniku.

Pozimi leta 1871 so ga poklicali nekam v hribe k umirajočemu fantu. Ker je bil po postavi precej velik in obilen, se je pri hitri hoji v breg močno prepotil in nato prehladil. Poleg tega ga je pretresel dogodek, kateremu je bil priča in nazaj grede je tako nesrečno padel, da je moral v bolnišnico. Pritisnila je vodenica za posledicami katere je oktobra istega leta za vedno zatisnil oči. Prav za isto boleznijo kot je dve desetletji pred njim umrl tudi doktor Prešeren, katerega podoba je Pustavrha tako imenitno ohranil na portretu.

To je bila v kratkem življenjska pot slikarja s Katarine Franciška Pustavrha. Prešernove starosti ni dočakal, saj je umrl komaj štiriinštiridesleten. Vendar je kljub temu ustvaril veliko zanimivih slikarj. Večina jih je nabožne vsebine, a med njegovo zapuščino najdemo tudi dva portreta, ki sta posebej zanimiva za zgodovino slovenske književnosti.



Francišek Pustavrha po podobi Josipa Germa

Predstavljata nam dvojico pesnikov, Vodnika in Prešerna, kar se bo morda komu zdelo le naključje. Vendar ni tako. Prihodnji mesec vam bomo razkrili nekatere podrobnosti ki vas bodo o tem gotovo prepričale. Tedaj bomo tudi objavili podobi obeh poetov izpod čopiča Franciška Pustavrha. S tem bomo morda popravili krivico njunemu ustvarjalcu, ki se že več kot stoletje zama otepa pozabe.

ANDREJ MRAK